

ИЗ РАДА УДРУЖЕЊА АРХИВСКИХ РАДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2021. ГОДИНИ

Са малим закашњењем, узрокованим пандемијом вируса корона и наређеним епидемиолошким мјерама, Изборна скупштина Удружења архивских радника Републике Српске одржана је 19. фебруара 2021.

За предсједника Удружења са четворогодишњим мандатом изабран је Душан Поповић, за чланове Управног одбора мр Бојан Стојнић (предсједник), мр Владан Вуклиш, мр Маријана Тодоровић Билић, Силвана Вуковић и Љубица Ећимовић, а за чланове Надзорног одбора Верица Јосиповић (предсједник), Вело Шурбат и Милена Велић. Поред избора органа Удружења, Скупштина је усвојила Извјештај о раду, Извјештај о финансијском пословању и Програм рада.

Пред сам крај 2020. објављен је дванаести број „Гласника Удружења архивских радника Републике Српске”, који је окупио 19 сарадника, а садржи 26 прилога, од којих: 1. Архивистика (1), 2. Историографија (9), 3. Објављивање грађе (5), 4. Прикази и осврти (9), 5. Извјештај о раду Удружења (1) и 6. In memoriam (1).

У издању Одјељења за историју Андрићевог института, Архива Републике Српске, Удружења архивских радника Републике Српске, Архива Србије, Архива Југославије и Историјског архива Београда објављен је зборник докумената „Дипломатски списи Јована Дучића”. Зборник је приредио, предговор и коментаре написао Миладин Милошевић. Рецензенти књиге су редовни члан САНУ проф. др Љубодраг Димић и дописни члан САНУ проф. др Мира Радојевић. Зборник садржи 196 докумената, а обима је 584 странице.

У издању Одјељења за историју Андрићевог института, Архива Републике Српске, Удружења архивских радника Републике Српске, Архива Србије, Архива Југославије и Историјског архива Београда објављен је зборник докумената „Дипломатски списи Иве Андрића”. Књигу је приредио, предговор и коментаре написао Миладин Милошевић. Рецензенти књиге су проф. др Љубодраг Димић, редовни члан САНУ, и проф. др Мира Радојевић, дописни члан САНУ. Зборник садржи 230 докумената, а обима је 600 страница.

У издању Удружења архивских радника Републике Српске, Архива Републике Српске и Архива Војводине објављена је књига др Маре Шовљаков „Колонизација Срба из Босне и Херцеговине у јужну Бачку после Првог и Дру-

гог светског рата – упоредна анализа”. Рецензенти књиге су др Александар Касаш, др Милан Мицић и др Боривоје Милошевић. Књига је обима 550 страница.

У издању Удружења архивских радника Републике Српске и Архива Републике Српске објављена је књига Владимира Красића „Устанак у Босни од 1875. до 1878. год. Грађа за новију српску историју рата за ослобођење” (фото-типско издање књиге објављене у Новом Саду 1884. у Штампарији А. Пајевића). Радован Субић је приредио и написао поговор за ово издање, док је рецензент књиге Стојанка Лужија. Књига је обима 212 страница.

У издању Удружења архивских радника Републике Српске, Архива Републике Српске, Музеја жртава геноцида и ЈУ Национални парк „Козара” објављена је књига Бориса Радаковића „Усташка упоришта под Козаром током Другог свјетског рата”. Рецензенти књиге су проф. др Горан Латиновић и проф. др Вељко Ђурић Мишина. Књига је обима 200 страница, а садржи сљедећа поглавља: *Захвала, Предговор, Увод, Козарац код Приједора, Љубија код Приједора, Сухача код Босанског Новог, Орахова код Босанске Градишке, Ивањска код Бање Луке, Закључак, Рецензије, Извори и литература и Биљешка о аутору*. Објављивање књиге подржао је Републички секретаријат за вјере.

У издању Удружења архивских радника Републике Српске, Архива Републике Српске, Музеја жртава геноцида и ЈУ Национални парк „Козара” објављена је књига Марине Љубичић Богуновић „Усташки покољ над Србима у селима Велико и Мало Паланчиште и Горњи Јеловац код Приједора 1942. године”. Рецензенти књиге су проф. др Горан Латиновић и проф. др Вељко Ђурић Мишина. Књига је обима 115 страница, а садржи сљедећа поглавља: *Предговор, Страдање током 1941. године, Профили злочинаца, Покољ у Паланчишту октобра 1942. године (Анализа страдалих), Покољ у Горњем Јеловцу, Умјесто закључка, Прилози (спискови страдалих у Великом и Малом Паланчишту и Горњем Јеловцу), Рецензије, Извори и литература и Биљешка о аутору*. Објављивање књиге подржали су Град Приједор, Министарство просвете и културе Републике Српске и Републички секретаријат за вјере.

У издању Удружења архивских радника Републике Српске и Архива Републике Српске објављена је књига академика проф. др Драге Ј. Бранковића и проф. др Бошка М. Бранковића „Петар Мирковић – Педагошко-књижевно стваралаштво”. Рецензенти књиге су проф. др Боривоје Милошевић, проф. др Ненад Нинковић, др Радован Пилиповић и доц. др Желимир Драгић. Књига је обима 180 страница, а садржи сљедећа поглавља: *Предговор, Животни пут Петра Мирковића, Библиографија радова Петра Мирковића, Педагошко стваралаштво, Књижевни рад и књижевно стваралаштво, Богатство и разноврсност књижевног рада, Ауторски објављени радови, Ауторски и сакупљачки необјављени радови, Сакупљачки радови, Путописни радови и писма, Закључни осврт, Concluding Review и Извори и литература*.

У издању Удружења архивских радника Републике Српске, Архива Републике Српске и ЈУ Кинотека Републике Српске објављена је књига Горана Бараћа „Аматерски филм у Бањалуци”. Рецензенти књиге су Александар Саша Ердељановић и мр Зоран Пејашиновић. Књига је обима 200 страница, а садржи сљедећа поглавља: *Појам и значај аматерске кинематографије, Развој филмских формата и технике за кино-аматере, Генеза непрофесионалног филма у бившој Југославији, Отамњење (1937–1939), Замах (1940–1949), Успон (1961–1971), Зенит (1972–1982), „Козара 816” (1978–1986), Затамњење (1983–1990), Аутори (био-филмографије), Литература и извори, Филмографија аматерског филма у Бањалуци (1937–2020), Индекс имена, Ситтагу и Биографија аутора.* Објављивање књиге подржали су МХ „Електропривреда Републике Српске”, Министарство просвјете и културе Републике Српске и Град Бањалука.

У издању Удружења архивских радника Републике Српске, Архива Републике Српске и Архива Српске православне цркве објављено је фототипско издање књиге протојереја Михаила И. Поповића „Историјска улога Српске цркве у чувању народности и стварању државе”. Књигу су приредили и предговор другом издању написали мр Бојан Стојнић и др Радован М. Пилиповић. Рецензенти књиге су др Ђорђе Микић, др Бошко Бранковић и др Боривоје Милошевић.

Аутор је историјске податке у књизи сабрао и растумачио излагањем историјских догађаја, колико су они били у вези са Српском православном црквом и њеним свештенством. Нарацију књиге је подијелио у три главна поглавља: *1. Општи поглед на улогу Српске цркве, 2. Цркве и манастири и 3. Свештенство и његов рад.* Обрађујући ове теме он је дао добар прилог нашој историографији, нарочито изношењем нових података о политичком раду свештенства у новом вијеку. Значајан простор је добила и наша историја о жртвама, робовању и умирању српског свештенства за вријеме Првог свјетског рата, али и ранијих сукоба. Протојереј Михаило И. Поповић је успио да прикупи огроман број података и да сачува од заборавља имена и називе великог броја заслужних људи и догађаја.

У издању Историјског архива Ужице, Архива Војводине, Архива Српске православне цркве, Историјског архива Краљево, Архива Републике Српске и Удружења архивских радника Републике Српске објављена је књига Момчила Вуковића Бирчанина „Краљ Петар II Карађорђевић (1923–1970)”. Књигу су приредили Жељко В. Марковић и Весна Лучић. Рецензије су потписали проф. др Боривоје Милошевић и проф. др Бошко Бранковић.

Књига је обима 404 странице, а садржи 18 поглавља: *1. Предговор, 2. Прворођени син престолонаследник, 3. Непунолетни краљ са Намесништвом, 4. Спољни и унутрашњи проблеми Југославије, 5. Почетак Другог светског рата, 6. Краљевина Југославија приступа Тројном пакту, 7. Државни удар 27. марта 1941. године – краљ Петар II преузима краљевску власт, 8. Напад Сила осовине 6. априла 1941. године, 9. Краљ и краљевска влада напуштају земљу,*

10. Ђенералштабни пуковник Драгољуб Михаиловић на челу отпора у земљи, 11. Годишњица 27. марта без ђенерала Симовића, 12. Званична посета краља Петра II Америци и Канади, 13. Промене краљевске владе и одлазак у Каиро, 14. Напуштање ђенерала Михаиловића и пренос краљевске власти на Намесништво, 15. Са краљем Петром II Карађорђевићем у изгнанству, 16. Болест и смрт краља Петра II Карађорђевића, 17. Фотографије и 18. Литература.

У издању Удружења архивских радника Републике Српске, Архива Републике Српске и Музеја Козаре објављена је књига „Алманах тајног ђачког друштва из Тузле. Поезија и прозни радови настали у бихаћком затвору 'Кула' 1915. године”. Књигу су приредили Ведрана Адамовић и др Боривоје Милошевић. Рецензије су потписали др Ђорђе Микић, мр Зоран Пејашиновић и мр Владан Вуклиш. Књига је обима 166 страница.

Удружење је у сарадњи са Архивом Републике Српске и Историјским архивом Ужице објавило капитално дјело др Маре Шовљаков *Глад у Босни и Херцеговини и смештање 10.000 деце у Карловачку митрополију 1917–1920*. Рецензенти књиге су др Милан Мицић, др Бошко Бранковић и др Боривоје Милошевић.

Књига садржи сљедећа поглавља: *Предговор, Увод, I Доба гладовања, II Опстанак и прехрана Срба Босне и Херцеговине 1914–1918, III Покретање акције слања деце 1917/1918, IV Војводина – земља наде, Избор из докумената (Извештаји, записи и сећања), Списак смештене – умрле деце, Резиме, Summary, Рецензије студије, Извори и литература, Индекс имена и О аутору*.

Када посматрамо српску омладину из Босне и Херцеговине за вријеме аустроугарске владавине, тузланска група ђака представља важан дио општег омладинског покрета. Константан је рад на себи припадника овог тајног ђачког друштва. Стварање у затвору пратимо још из бањалучког периода, да би се наставило и у Бихаћу 1915. године. Ту се родио „Алманах”, који је израђен у Кули и преписан у неколико примјерака. Уредници су били Стеван Хакман и Теодор Илић, док је на првој, унутрашњој страници „Алманаха”, плавом оловком наведено: „Писао, повезао и насловну страну урадио Сретен Стојановић,.. Један примјерак Младен Стојановић шаље родитељима уз напомену: „...Припазите добро на 'Алманах' што сам вам послао. Он је чисто наш литерарни плод. Све су ово наши оригинални радови”. У њему пратимо пјесничка остварења браће Стојановић, иако Младена, уз Бранка Јузбашића, већ тада издвајају као неког ко упада у очи „бројем публикованих радова и занимљивошћу своје литерарне личности”.

„Алманах” представља драгоцен извор за проучавање стваралаштва касније назване младобосанске генерације. Он је доказ да омладина, која је тежила промјенама, и у најтежим данима има позитиван и напредан приступ, не одричући се стваралаштва. Напосљетку, то је још један прилог проучавању велеиздајничких ђачких процеса на простору БиХ у периоду Првог свјетског рата.

Чланови Удружења су у извјештајном периоду пружили стручну помоћ бројним установама и привредним друштвима (Служба за заједничке послове Владе РС, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Агенција за високо образовање, Град Градишка, Општина Мркоњић Град, Аеродроми Републике Српске, Лутрија Републике Српске, Електро школа „Никола Тесла” Бањалука, Економски факултет Бањалука, „Малпрех” Бањалука, Грађа АД Бањалука, Deloitte Бањалука, Фабрика креча „Сармеусе” Шеварлије, Топлана Бањалука, „Меридијан”, „МГ Минд” Мркоњић Град, „Мркоњићпутеви” Мркоњић Град, „ММ инвест” Бањалука, Творница опекарских производа Залужани – у стечају).

Комисија за стручне испите и признавање стручних архивских звања је организовала полагање стручних архивских испита. Милијана Тривић из Бањалуке је стекла звање архивисте, док је 15 лица положило стручни испит за раднике на пословима заштите јавне документарне грађе ван архива. Комисија је нострификовала двије дипломе издате на територији Федерације БиХ, те продужила важење четири сертификата.

Мр Бојану Стојнићу, председнику Управног одбора Удружења, поводом Дана Града Бањалуке, 22. априла 2021. године, уручена је Плакета Града Бањалуке за изузетна остварења и постигнуте врхунске резултате у области историјске и архивске науке и културе.

Архив Републике Српске и Филозофски факултет Универзитета у Бањалуци закључили су 25. маја 2021. Споразум о сарадњи. Споразум су потписали директор Архива мр Бојан Стојнић и декан Филозофског факултета у Бањалуци проф. др Срђан Душанић.

Вече аматерског филма

Сарадња између потписница Споразума одвијаће се кроз заједничке активности и програме, у областима као што су: унапређење наставног процеса, реализација студентске праксе, заједнички образовни, истраживачки, стручни и умјетнички пројекти, програми цјеложивотног и стручног усавршавања, намјенски курсеви и посебни академски програми, организација образовних, научних и стручних конференција, као и других академских скупова и друга подручја од заједничког интереса.

Архив Републике Српске је у сарадњи са Удружењем архивских радника Републике Српске, а поводом Ноћи музеја 2021. године, приредио изложбу „Сакрална архитектура Бањалучке епархије на њеном садашњем простору од Миланског едикта до краја средњег вијека”. Аутори изложбе су Славољуб Лукић, Бојан Вујиновић и Марко Јанковић. Изложба је свечано отворена у изложбеном холу Архива Републике Српске у суботу 15. маја 2021.

У организацији Удружења архивских радника Републике Српске, Архива Републике Српске, Кинотеке Републике Српске и Филмског клуба „Осмица” Бањалука, у Банском двору – Културни центар у Бањалуци је у сриједу 3. новембра 2021. приређено „Вече аматерског филма у Бањалуци”. У оквиру ове манифестације промовисана је књига Горана Бараћа „Аматерски филм у Бањалуци”, приређена премијера рестаурисаног 8-мм аматерског филма Александра Бојка „Бањалука у рату 1941–1945” и отверена изложба аутора Горана Бараћа „Кино-аматеризам у Бањалуци”.

О књизи су говорили мр Бојан Стојнић, рецензент Зоран Пејашиновић и аутор Горан Бараћ.

Покровитељи манифестације били су Град Бањалука, Министарство просвјете и културе Републике Српске и МХ „Електропривреда Републике Српске”.